

ความรู้ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546
และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด

Knowledge of children and youth in the Juvenile
Observation and Protection Center regarding the Child
Protection Act 2003 and behaviors at risk for delinquency

Received 25 October 2024

Revised 27 January 2025

Accepted 5 February 2025

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์¹
Siriporn Kaukulnurak²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด รวมทั้งเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ. คุ้มครองเด็กและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระหว่างวันที่ 10-20 มีนาคม 2565 จำนวน 151 คน วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยทดสอบด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ. คุ้มครองเด็กอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 15.43$) มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.78$) เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษา และลักษณะเพื่อนสนิทต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ. คุ้มครองเด็กแตกต่างกัน เด็กและเยาวชนที่มี

---

¹ อาจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สมุทรปราการ ประเทศไทย E-mail: siriporn5633@yahoo.com

² Lecturer Dr., Lecturer of Faculty of Social work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University, Samut Prakan, Thailand.

อาชีพ ลักษณะเพื่อนสนิท และฐานความผิดต่างกัันมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความรู้ด้านกฎหมายคุ้มครองเด็ก, พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด, พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

Abstract

The objectives were to study children and youth's knowledge about the Child Protection Act 2003 and the risky behavior of children and youth. Comparing knowledge about the Child Protection Act and the risky behavior of children and youth. A questionnaire was used to collect data from a sample group of 151 children and youth in the Children and Youth Training Center between 10-20 March 2022. Data was analyzed using statistics: Frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA by testing pairwise differences using Scheffe's test. Results were that children and youth know the Child Protection Act at a moderate level ($\bar{x} = 15.43$), and their risky behaviors for committing offenses are low ($\bar{x} = 1.78$). Children and youth with different education and characteristics of close friends will have dissimilar knowledge about the Child Protection Act. Children and youth with disparate occupations, close friends, and offenses have different risk behaviors.

Keywords: Knowledge of Child Protection Law, Risky behavior, Risk behavior of children and youth

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เนื่องจากเป็นบุคคลที่ยังเติบโตไม่เต็มที่ยังต้องการร่างกายและจิตใจ จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งความรู้ผิดชอบชั่วดีและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2547 เป็นต้นมา มีหลักการสำคัญที่จะให้การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็ก ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎหมายฉบับนี้ให้นิยามคำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส มีเนื้อหาสาระสำคัญมุ่งเน้นที่การป้องกันและคุ้มครองมิให้เกิดปัญหาต่างๆกับเด็ก โดยเฉพาะกำหนดวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เพื่อให้ได้รับความปลอดภัยและไม่ตกอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด การกำหนดเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด (มาตรา 4) รวมทั้งกำหนดให้ผู้ปกครองต้องรับผิดชอบต่อเด็ก (Responsibility) โดยมีหน้าที่ (Duty) ในการเลี้ยงดู พัฒนาและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (มาตรา 23) ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการใดอันมีลักษณะละเลย (Neglect) หรือทอดทิ้งเด็ก (Abandon) หรือเลี้ยงดูหรือปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบ (มาตรา 25) ถึงแม้จะมีการบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในกฎหมายเพื่อคุ้มครองป้องกันมิให้เด็กถูกละเลย ทอดทิ้ง ขาดการดูแลเอาใจใส่ ถูกล่อลวง ชักจูง บังคับข่มขู่ ให้มีพฤติกรรมไปในทางที่เสียหายหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่ยังไม่พบสถานการณ์ปัญหาการกระทำความผิดหรือการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ จากข้อมูลสถิติคดีเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า ในแต่ละปีมีเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนไม่น้อย โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 22,572 คดี พ.ศ. 2562 จำนวน 20,794 คดี พ.ศ. 2563 จำนวน 19,457 คดี

พ.ศ. 2564 จำนวน 14,593 คดี และ พ.ศ. 2565 จำนวน 12,192 คดี โดยมีฐานความผิดที่สำคัญในปี พ.ศ. 2565 คือ คดียาเสพติด (ร้อยละ 40.07) คดีอื่นๆ (ร้อยละ 22.68) คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ร้อยละ 14.99) และคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (ร้อยละ 13.90) (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566)

การศึกษาวิจัยพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนไทยที่ผ่านมา ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน นักศึกษา เยาวชน และวัยรุ่น ส่วนใหญ่ ทำการศึกษาในประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ พฤติกรรมเสี่ยงเฉพาะด้าน เช่น พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียน/นักศึกษา/เยาวชน/วัยรุ่นที่มีความรู้ ทักษะที่ดีต่อการป้องกันการใช้สารเสพติด/บุหรี่/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/พฤติกรรมทางเพศจะมีพฤติกรรมเป็นไปในทางบวกนั่นคือ ถ้าบุคคลมีความรู้ถึงโทษภัยอันตรายหรือผลกระทบในทางลบ ย่อมมีแนวโน้มที่จะไม่มีพฤติกรรมดังกล่าว ส่วนการศึกษาวิจัยกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ส่วนใหญ่ทำการศึกษาปัจจัยสาเหตุของการกระทำความผิดตามประเภทฐานความผิดต่างๆ แต่ทั้งนี้ยังไม่มี การศึกษาวิจัยเรื่องความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายคุ้มครองเด็กมากน้อยเพียงใด มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจและการมีพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมาย การป้องกันการมีพฤติกรรมเสี่ยง และการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน รวมทั้งเป็นข้อมูลให้หน่วยงานด้านการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กนำไปใช้ในทางปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ขอบเขตของการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กศึกษาเฉพาะสาระสำคัญ 4 หมวด คือ หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก หมวด 3 การสงเคราะห์เด็ก หมวด 4 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และหมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา
2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด เป็นพฤติกรรมตามกฎหมายกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2549 (อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 6 แห่งพ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก)

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on Rights of the Child: CRC) ให้คำนิยาม “เด็ก” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านี้ตามกฎหมายที่ใช้บังคับ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) และกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United

Nations Children's Fund: UNICEF) ให้ความหมาย “เยาวชน” (Youth) หมายถึง ผู้มีอายุระหว่าง 15-24 ปี (United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2022, pp. 1-2) ทั้งนี้ประเทศสมาชิกอาจให้คำนิยามที่แตกต่าง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเรียกอย่างอื่น เช่น วัยรุ่น เป็นคำเรียกผู้ที่อยู่ในช่วงรอยต่อระหว่างวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ องค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่าวัยรุ่น (Adolescence) คือผู้ที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี เป็นช่วงที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญาและจิตสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความรู้สึก นึกคิด การตัดสินใจและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นช่วงสำคัญของพัฒนาการและการวางรากฐานที่ดีของผู้ใหญ่ในอนาคต (World Health Organization, 2023, p. 1)

การวิจัยครั้งนี้ใช้นิยามคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ดังนี้

เด็ก หมายถึง บุคคลที่อายุเกินกว่า 10 ปีแต่ยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่อายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

คำว่า “ความรู้” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษ คือ “Knowledge” ซึ่ง Cambridge Dictionary ให้คำนิยามไว้ว่า ความรู้ (Knowledge) คือ ความเข้าใจ หรือข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่บุคคลได้รับมาจากประสบการณ์หรือการศึกษา ทั้งที่ได้รับมาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือจากคนอื่นโดยทั่วไป สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565) อธิบายคำว่า “knowledge” บัญญัติศัพท์ว่า “ความรู้” หมายถึง สาระ ข้อมูล แนวคิด หลักการ ที่บุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ในวิถีชีวิต ความรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและเทคโนโลยี บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษา อบรม การรับถ่ายทอดทางวัฒนธรรม

การรับรู้ การคิดและการฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy of Learning) อธิบายถึงการเรียนรู้ที่เป็นพฤติกรรมทางด้านสมองและสติปัญญาว่าเกี่ยวข้องกับความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางด้านสติปัญญา นอกจากนี้กระบวนการเกิดความรู้ความจำในตัวบุคคล ซึ่งเป็นขั้นแรกที่ต้องมองรับข้อมูลเข้ามาเก็บไว้ในระบบความจำ โดยผ่านประสบการณ์การรับรู้เรื่องนั้นๆ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม จากนั้นจะเกิดการทำความเข้าใจความหมายของข้อมูลความรู้ แล้วนำมาถ่ายทอดสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้ เกิดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลในขั้นท้ายสุด (Centre for teaching excellence, University of Waterloo, 2023, p. 1)

3. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

โดยทั่วไปวัยเด็กจะมีพฤติกรรมเสี่ยงน้อย และจะเพิ่มขึ้นเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น โดยมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและลดลงเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ การมีพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างวุฒิภาวะทางชีวภาพและทางสังคมของวัยรุ่น (Romer et al., 2017, p. 19) เจสซอร์ (Jessor, 1992, pp. 374-390) ให้นิยาม “พฤติกรรมเสี่ยง” (Risk behavior) หมายถึง พฤติกรรมใดๆ ที่สามารถมีส่วนในทางจิตสังคมของพัฒนาการในวัยรุ่น เช่น การติดยาเสพติด การออกจากโรงเรียน การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน หรือมีแนวโน้มใช้ความรุนแรง เป็นต้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 4 บัญญัติ “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤตินั้นไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่นั้นจะชักนำไปในทางกระทำผิด

กฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด (Child at Risk of Wrongdoing) ตามกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร ได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) ประพฤติตนเกรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น (2) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น (3) เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน (4) เสพสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติดให้โทษหรือของมีเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (5) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ (6) ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการค้าประเวณีหรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี (7) ประพฤติตนไปในทางชั่วช้า หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ (8) ต่อต้านหรือท้าทายคำสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้ (9) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษภาคบังคับ

ข้อ 2 เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้ (1) ขอดทาน หรือกระทำการส่อไปในทางขอดทาน โดยลำพัง หรือโดยมีผู้บังคับชักนำ ยุยง หรือส่งเสริม หรือ (2) ประกอบอาชีพ หรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

ข้อ 3 เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคล ดังต่อไปนี้ (1) บุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือ (2) บุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี

ข้อ 4 เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อม หรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ ดังต่อไปนี้ (1) อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ หรือให้บริการทางเพศ (2) เร่ร่อนไปตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน หรือ (3) ถูกทอดทิ้ง หรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

จากการทบทวนงานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ พฤติกรรมเสี่ยงเฉพาะด้านของวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยประเด็นเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดขอบเขตการศึกษา พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549

3.1 ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem-Behavior Theory: PBT)

เจสเซอร์ (Jessor, R.) ผู้นำเสนอทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (PBT) ให้คำนิยาม “พฤติกรรมที่เป็นปัญหา” (Problem behavior) คือ พฤติกรรมใดๆ ที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคมและกฎหมาย เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่ผิดแปลกไปหรือไม่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (PBT) อธิบายถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและพัฒนาการทางจิตสังคมในวัยรุ่น ประกอบด้วย 3 ระบบหลัก คือ ระบบบุคลิกภาพ (Personality system) ระบบการรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว (Perceived environment system) และระบบพฤติกรรม (Behavior system) ซึ่งภายในแต่ละระบบจะประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ทำหน้าที่เป็นสิ่งที่จูงใจให้บุคคลมีส่วนร่วมในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือควบคุม/ยับยั้งไม่ให้มีส่วนร่วมในพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยมีการสร้างสมดุลกันระหว่างปัจจัยที่เป็นตัวส่งเสริม

และควบคุมยับยั้งภายในแต่ละระบบ อันจะมีผลต่อแนวโน้มทางจิตสังคมในการมีส่วนร่วมเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา รวมทั้งเกิดสมดุระหว่างปัจจัยที่เป็นตัวส่งเสริมและควบคุมยับยั้งในทั้ง 3 ระบบโดยรวม ซึ่งเป็นตัวมากำหนดแนวโน้มพฤติกรรมของวัยรุ่นแต่ละคน (Costa, 2023, p. 1)

3.2 ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association)

ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland, Edwin H.) ได้นำเสนอทฤษฎีนี้ในหนังสือชื่อ “Principle of Criminology” โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรเกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (process of communication) กระบวนการที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในการให้การยอมรับหรือไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรือถูกกฎหมาย ผ่านการคบหาหรือติดต่อสัมพันธ์กันกับผู้อื่น การยอมรับค่านิยมและรูปแบบบรรทัดฐานจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดการซึมซับและเรียนรู้พฤติกรรมนั้นๆ กล่าวคือพฤติกรรมอาชญากรสามารถถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่นได้ (Cullen & Wilcox, 2010, pp. 3-19; Wickert, 2023) ทฤษฎีนี้ได้รับการยอมรับและนำไปใช้ศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น Warr (1993, pp. 17-40) ศึกษาเรื่อง Age, peers and delinquency พบว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม และคบหาสมาคมกับเพื่อนที่กระทำผิดเป็นระยะเวลานานมีแนวโน้มจะกระทำผิดได้มากกว่าเด็กที่ไม่ได้คบหาเพื่อนที่กระทำผิด เช่นเดียวกับ Bosiakoh and Andoh (2010, p. 204); Siddiqua and Eti (2019, p. 422) พบว่า เยาวชนที่มีความถี่ในการติดต่อกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมกระทำผิดมีแนวโน้มจะกระทำผิดได้มากกว่าเยาวชนที่ไม่ได้คบหากับเพื่อนลักษณะดังกล่าว

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของต่างประเทศ

Gudadi (2014, pp. 65-70) ศึกษาเรื่อง Dynamics of Juvenile Delinquency and Crimes in Arusha City พบว่า ส่วนใหญ่กระทำความผิดครั้งแรกอายุ 12 ปี ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมากที่สุด (ร้อยละ 74) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิด ได้แก่ เพื่อน การใช้ยาเสพติด และการติดสุรา Centre for Longitudinal Studies, UCL Institute of Education (2018, pp. 1-6) ศึกษาเรื่อง Risky behaviors: prevalence in adolescence พบว่า วัยรุ่นประมาณ 5 ใน 10 เคยดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ หรือใช้ยาเสพติด ส่วนพฤติกรรมต่อต้านสังคมในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาพบว่า ก่อความรำคาญในที่สาธารณะ (ส่งเสียงดังหรือหยาบคาย) ก่อเหตุก่อกวน ขโมยของในร้าน และขีดเขียนในที่สาธารณะ ด้านพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม พบว่า เป็นสมาชิกของแก๊งค์อาชญากรรมไซเบอร์ (ร้อยละ 2) และพบว่า วัยรุ่นประมาณ 1 ใน 5 เคยติดต่อกับตำรวจ ได้แก่ ถูกเรียกให้หยุดและสอบถาม (ร้อยละ 10) ถูกตักเตือนอย่างเป็นทางการ (ร้อยละ 8) และเคยถูกจับ (ร้อยละ 1) Siddiqua and Eti (2019, pp. 396-425) ศึกษาเรื่อง Influence of Differential Association and Social Bonding Theory on Delinquents at Juvenile Development Center, Bangladesh: A Comparative Analysis Study พบว่า เด็กและเยาวชนมีเพื่อนที่เคยกระทำความผิด ร้อยละ 41.9 และมีความถี่ในการพบปะกับเพื่อนๆ เหล่านี้ทุกวันสูงถึงร้อยละ 82.4

งานวิจัยในประเทศไทย

พรพิไล อาลัยสุข (2557, น. 138-139) ศึกษาเรื่อง ความรู้ของมารดาวัยรุ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พบว่า อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส ความสัมพันธ์ในครอบครัว และภาวะการพึ่งพิงบุคคลในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ กนิษฐา ไทยกกล้า และคณะ. (2559, น. 3-4)

ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนนอกสถานศึกษา พบว่า เยาวชนนอกสถานศึกษาใช้เมทแอมเฟตามีน (ร้อยละ 8.8) กัญชา (ร้อยละ 8.5) และน้ำต้มใบกระท่อมผสมสารอื่นๆ (ร้อยละ 4.7) เหตุผลที่ไม่เรียนหนังสือแบ่งได้เป็น ปัจจัยส่วนตัวเยาวชน ได้แก่ ติดเพื่อน ติดแฟน เรียนรู้ช้าเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีเงินเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ขาดความอบอุ่น ปล่อยปละละเลย และไม่มีเวลาให้ลูก ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ ห้องเรียนน่าเบื่อ เปื่อกฎระเบียบของโรงเรียน และการดูต่ำของครู Thammaraksa et al. (2020, pp. 282-283) ศึกษาเรื่อง Understanding Causes of Multiple Risk Behaviors in Thai Male Adolescents from Multidimensional Perspectives: A Qualitative Study พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ทักษะคิด การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ และการบริหารจัดการเวลา ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การติดตามควบคุมพฤติกรรมของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพภายในครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การชักชวนจากเพื่อน กฎระเบียบของโรงเรียน บรรยากาศในสถานศึกษา ปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นชายไทย อรรถวิทย์ชัยรัตน์ บุญชูกิตติยศ และคณะ. (2562, น. 64) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่น: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่กระทำความผิดกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจจำแนกวัยรุ่นทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ การรับรู้หน้าที่ของครอบครัว การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อน การมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองที่ไม่ดี

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถประมวลสรุปได้ว่า กระบวนการเกิดความรู้ความจำในตัวบุคคลซึ่งเป็นขั้นแรกที่เหมาะสมรับข้อมูลเข้ามาเก็บไว้ในระบบความจำนั้น อาจได้รับโดยผ่านประสบการณ์การรับรู้เรื่องนั้นๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม หลังจากนั้นเกิดการทำตามเข้าใจความหมายของข้อมูลความรู้ แล้วนำมาถ่ายทอดสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้ เกิดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม

ต่างๆ เช่น บุคคลที่มีความรู้เรื่องการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคติดต่อทาง การหายใจ ย่อมจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อด้วยการใส่ หน้ากากอนามัย หลีกเลี่ยงอยู่ในที่มีคนแออัด ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้นการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งย่อมมีผลต่อการแสดง พฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล สำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น (Adolescence period) นับเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อระหว่าง ความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นช่วงวัยที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด ทฤษฎีพฤติกรรมที่ เป็นปัญหา (Problem-Behavior Theory) อธิบายว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมใดๆ เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคมและกฎหมาย ถือเป็นการกระทำที่ไม่เป็น ที่พึงปรารถนาของสังคม วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและพฤติกรรมทั่วไป นั้นมีระบบที่เกี่ยวข้องได้แก่ (1) บุคลิกภาพ (Personality system) ประกอบด้วย ค่านิยม ความคาดหวัง ความเชื่อ ทักษะคิด การรับรู้ทางสังคม และค่านิยมส่วน บุคคล (2) การรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว (Perceived environment system) ประกอบด้วย การควบคุมทางสังคม ตัวแบบและการสนับสนุน ได้แก่ ความคาดหวัง ของครอบครัว การสนับสนุนของพ่อแม่ การควบคุมดูแลของพ่อแม่ และกลุ่ม เพื่อน ซึ่งตัวแปรที่อยู่ในระบบดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นสิ่งที่จูงใจให้บุคคลมี พฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือควบคุม/ยับยั้งไม่ให้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ส่วนทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) ได้เน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้จากบุคคลใกล้ชิดหรือกลุ่มบุคคลที่ เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึมซับและรับค่านิยม ทักษะคิด และเลียนแบบพฤติกรรมจากผู้ที่ติดต่อบหาสมาคมหรือใกล้ชิด สนิทสนมด้วย โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่มีภูมิอิทธิพลต่อวัยรุ่น นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ของวัยรุ่น/เด็กและเยาวชนที่ ผ่านมา โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและ

เยาวชนมีหลายประการ ทั้งปัจจัยในระดับบุคคล ครอบครัว สังคมและกลุ่มเพื่อน โดยผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

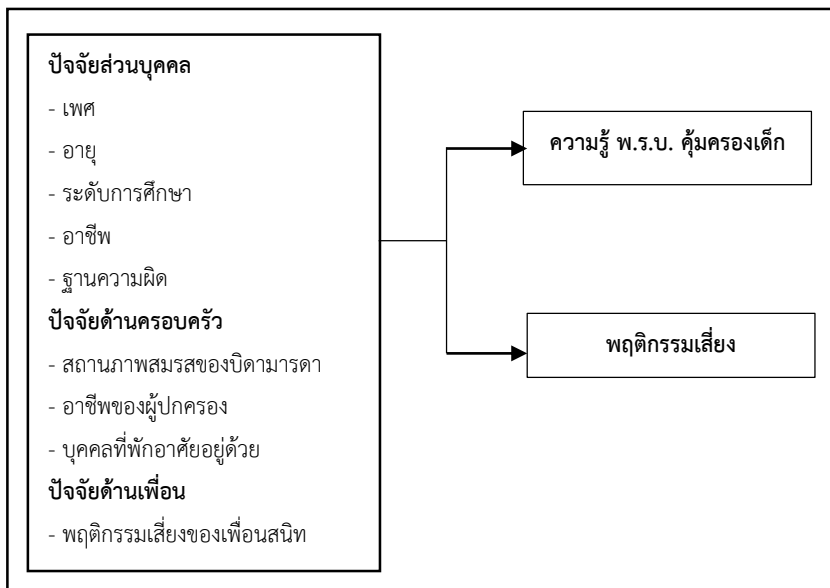
กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น แบ่งเป็น (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานความผิด (2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรส ของบิดามารดา อาชีพของผู้ปกครอง บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย (3) ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อนสนิท

ตัวแปรตาม คือ (1) ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประกอบด้วยความรู้เรื่องการปฏิบัติต่อเด็ก การสงเคราะห์เด็ก การคุ้มครองสวัสดิภาพ และการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา (2) พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด คือ พฤติกรรมตามกฎหมายกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ.2549 ได้แก่ เด็กที่ประพฤตินิสัยไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี และเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ เด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีคำพิพากษาส่งไปรับการฝึกและอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมฯ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านมฤตดา ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านอุเบกขา และศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านปราณี จำนวน 173 คน ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) คำนวณได้ขนาดตัวอย่าง 121 คน ทำการเก็บข้อมูลวันที่ 10-20 มีนาคม 2565 ระหว่างเก็บข้อมูลมีผู้สมัครใจยินดีเข้าร่วมการวิจัยได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 151 คน

2. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เอกสาร รับรองเลขที่ อ.1180/2565 ก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยนำหนังสือแสดงความยินยอม เข้าร่วมวิจัยให้ผู้มีอำนาจในการดูแลเด็กและเยาวชนลงนาม โดยอธิบาย วัตถุประสงค์ วิธีการเก็บข้อมูลและการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่ง กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธหรือออกจากกรเข้าร่วมวิจัยเมื่อใดก็ได้ ข้อมูลจะ ปกปิดเป็นความลับ ผลการศึกษานำเสนอในภาพรวม และไม่มีผลใดๆ ต่อผู้ตอบ แบบสอบถาม เพื่อให้ผู้มีอำนาจลงนามรวมทั้งเด็กและเยาวชนได้รับทราบก่อน เก็บข้อมูลทุกราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและ สารสำคัญของ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (16 ข้อ) เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก เป็นแบบเลือกตอบ ใช่หรือไม่ใช่ รวม 30 ข้อ ประกอบด้วย 1) กฎหมายคุ้มครองเด็กให้ความคุ้มครองคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ (1 ข้อ) 2) ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก (12 ข้อ) 3) ด้านการสงเคราะห์เด็ก (5 ข้อ) 4) ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (7 ข้อ) และ 5) ด้านการส่งเสริม ความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา (5 ข้อ) ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรม เสี่ยง (20 ข้อ) คำถามพฤติกรรมที่เคยทำในช่วง 1 ปีก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึก และอบรมฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตารางที่ 1

เกณฑ์การแปลผลความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็กและพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

.1ความรู้ พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็ก) โดยรวม30 ข้อ(	ความรู้ 1.1 พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็ก แยกตามรายด้าน
แบ่งเป็น 3 ระดับ = อันตรภาคชั้น)10) 21-30 คะแนน มีความรู้ระดับมาก = 11-20 คะแนน มีความรู้ระดับปานกลาง = 0 - 10 คะแนน มีความรู้ระดับน้อย =	กฎหมายคຸ້ມครองเด็กให้ความรู้คຸ້ມครองคนที่มี อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์)1 ข้อ แบ่งเป็น (3 ระดับ = อันตรภาคชั้น)0.33) 0.68-1.00 คะแนน มีความรู้ระดับมาก = 0.34-0.67 คะแนน มีความรู้ระดับปานกลาง = 0.00-0.33 คะแนน มีความรู้ระดับน้อย =
คຸ້ມครองเด็กด้านการปฏิบัติ.บ.ร.ความรู้พ 1.2) ต่อเด็ก12 ข้อ(	คຸ້ມครองเด็กด้านการ.บ.ร.ความรู้พ 1.3) สงเคราะห์เด็ก5 ข้อ(
แบ่งเป็น 3 ระดับ = อันตรภาคชั้น)4) 9-12 คะแนน มีความรู้ระดับมาก = 5-8 คะแนน มีความรู้ระดับปานกลาง = 0-4 คะแนน มีความรู้ระดับน้อย =	แบ่งเป็น 3 ระดับ = อันตรภาคชั้น)1.66) 3.34-5.00 คะแนน มีความรู้ระดับมาก = 1.67-3.33 คะแนน มีความรู้ระดับปานกลาง = 0.00-1.66 คะแนน มีความรู้ระดับน้อย =
1.4 ความรู้คຸ້ມครองเด็กด้านการคຸ້ມครอง.บ.ร.) สวัสดิภาพเด็ก7 ข้อ(	คຸ້ມครองเด็กด้านการส่งเสริม.บ.ร.ความรู้พ 1.5) ความประพฤตินักเรียน5 ข้อ(
แบ่งเป็น 3 ระดับ = อันตรภาคชั้น)2.33) 4.68-7.00 คะแนน มีความรู้ระดับมาก = 2.34-4.67 คะแนน มีความรู้ระดับปานกลาง = 0.00-2.33 คะแนน มีความรู้ระดับน้อย =	แบ่งเป็น 3 ระดับ = อันตรภาคชั้น)1.66) 3.34-5.00 คะแนน มีความรู้ระดับมาก = 1.67-3.33 คะแนน มีความรู้ระดับปานกลาง = 0.00-1.66 คะแนน มีความรู้ระดับน้อย =
.2พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน 20)ข้อ) เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) คือ ทำเป็นประจำ 5)คะแนน 4) ทำค่อนข้างบ่อย (คะแนน 3) ทำเป็นบางครั้ง (คะแนน (2) นานๆทำคะแนน 1) และไม่เคยทำ (คะแนน(	
นำค่าเฉลี่ย) $\bar{X}$ (1.33 = อันตรภาคชั้น) ระดับ 3 มาจัดแบ่งเป็น (3.68-พฤติกรรมเสี่ยงระดับสูง = คะแนน 5.00 พฤติกรรม = คะแนน 3.67-2.34รวมเสี่ยงระดับปานกลาง 1.00-พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ = คะแนน 2.33	

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้ได้ทุกข้อ และการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) = 0.77 และแบบสอบถามตอนที่ 3 ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) = 0.84 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่เชื่อถือได้

4. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดย (1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และ (2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังนี้ (2.1) การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variances: One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Test) และ (2.2) การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variances: One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' test)

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็กและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด

เด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 15.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เด็กและเยาวชนมีความรู้กฎหมายคຸ້ມครองเด็กให้ความคุ้มครองผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.80$) ส่วนความรู้ด้านการสงเคราะห์เด็กอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.38$) และความรู้อีก 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก ($\bar{X} = 7.58$) ด้านการคຸ້ມครองสวัสดิภาพเด็ก ($\bar{X} = 2.72$) และด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ($\bar{X} = 2.93$)

ตารางที่ 2

ความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็ก

รายการ	Min	Max	S.D.	$\bar{X}$	แปลผล
1. กฎหมายให้ความคุ้มครองคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์	0.00	1.00	0.40	0.80	มาก
2. ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก	0.00	12.00	2.72	7.58	ปานกลาง
3. ด้านการสงเคราะห์เด็ก	0.00	5.00	1.57	1.38	น้อย
4. ด้านการคຸ້ມครองสวัสดิภาพเด็ก	0.00	7.00	2.15	2.72	ปานกลาง
5. ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา	0.00	5.00	1.40	2.93	ปานกลาง
ความรู้ พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็ก โดยรวม	0.00	30.00	6.50	15.43	ปานกลาง

เมื่อพิจารณารายด้าน (ตารางที่ 3) ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1. ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กในความปกครองดูแล และปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก (ร้อยละ 88.74) ด้านการสงเคราะห์เด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบผิดทุกข้อ ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก พบว่า มีเพียง 2 ข้อที่ส่วนใหญ่ตอบถูก ได้แก่ ข้อ 7. ผู้ใดพบเห็นหรือมีความน่าเชื่อถือว่าเด็กจะถูกทารุณกรรมให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (ร้อยละ 75.50) และข้อ 1. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม (ร้อยละ 59.60) ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาในช่วงเวลาเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต (ร้อยละ 88.08)

ตารางที่ 3

ความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก จำแนกตามรายด้านและรายข้อ

ความรู้ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก		
1. ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กในความปกครองดูแล และปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก	88.74	11.26
2. เด็กต้องได้รับการจดทะเบียนการเกิด (แจ้งเกิดในระบบทะเบียนราษฎร)	81.46	18.54
3. เด็กต้องได้เรียนหนังสือจนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3)	35.76	64.24
4. เด็กมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาล การป้องกันโรคและบริการสาธารณสุข	68.21	31.79

ความรู้ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
5. ห้ามการกระทำใดๆ ที่เป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก (ได้แก่ การเสื่อมเสีย เสรีภาพ อันตรายแก่ร่างกาย/จิตใจ กระทำผิดทางเพศ ต่อเด็ก ใช้เด็กทำสิ่งที่จะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย/จิตใจ/ผิดกฎหมาย/ผิดศีลธรรมอันดี)	84.11	15.89
6. เด็กที่ไปก่อเหตุกระทำความผิดหากถูกจับดำเนินคดี ผู้ปกครองก็อาจถูกดำเนินคดีด้วย (ผู้ปกครองส่งเสริม/ยินยอม/ปล่อยปละละเลยให้เด็กประพฤติดนไม่สมควร หรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด)	27.15	72.85
7. ห้ามปล่อยให้เด็กเล่นการพนัน เข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ห้ามมิให้เด็กเข้า	85.43	14.57
8. ห้ามให้เด็กแสดงหรือกระทำการในลักษณะลามกอนาจาร	71.52	28.48
9. ห้ามขาย แลกเปลี่ยน หรือให้สุรา/บุหรี่แก่เด็ก	78.81	21.19
10. ห้ามเผยแพร่รูปภาพเด็กหรือผู้ปกครองทางสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียชื่อเสียงหรือเพื่อประโยชน์ใดๆ	59.60	40.40
11. หากผู้ปกครองไม่สามารถเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก หรือผู้ปกครองทำให้เกิดอันตรายหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก	18.54	81.46
12. ผู้ที่พบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ (เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง พลัดหลง ผู้ปกครองประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กถูกทารุณกรรม เด็กพิการ เด็กในสภาพยากลำบาก เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด) ต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มาดำเนินการช่วยเหลือ	59.60	40.40

ความรู้ พ.ร.บ. คัมครองเด็ก	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
ด้านการสงเคราะห์เด็ก		
1. เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาให้การสงเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น สงเคราะห์เด็กและบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือส่งเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ/สถานสงเคราะห์/สถานฝึกอาชีพ/ครอบครัวอุปถัมภ์	48.34	51.66
2. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่มีผู้ปกครองป่วยทางจิตหรือโรคประสาท พิการ ยากจน ถูกจำคุก เนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้	12.58	87.42
3. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่ถูกผู้ปกครองใช้หรือบังคับให้ขอลาน เนื่องจากเป็นเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ	34.44	65.56
4. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กพิการเด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก	20.53	79.47
5. เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กซึ่งกระทำผิดหรือตกเป็นผู้ต้องหว่ากระทำผิด หรือเด็กที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญา หากศาล/อัยการหรือพนักงานสอบสวนเห็นว่า ตามพฤติการณ์หรือสภาพแวดล้อมจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์	22.52	77.48
ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก		
1. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม	59.60	40.40
2. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด	33.11	66.89
3. เด็กอายุไม่ถึง 10 ปีที่ถูกจับดำเนินคดีอาญา เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	17.22	82.78

ความรู้ พ.ร.บ. คัมครองเด็ก	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
4. เด็กที่ศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้อำนวยการสถานพินิจส่งมารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และไม่มีผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่อยู่ในสภาพที่จะดูแลเด็กได้ เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	34.44	65.56
5. เด็กประกอบอาชีพที่น่าจะเกิดอันตรายหรือประกอบอาชีพในที่เสี่ยงอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	31.13	68.87
6. เด็กอาศัยอยู่กับผู้มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่าจะประกอบอาชีพไม่สุจริตหรือหลอกลวงประชาชน เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	21.19	78.81
7. ผู้ใดพบเห็นหรือมีความน่าเชื่อถือว่า เด็กจะถูกทารุณกรรม ให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก	75.50	24.50
ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา		
1. โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีงานแนะแนวให้คำปรึกษา กิจกรรมการฝึกอบรม แก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา	45.70	54.30
2. นักเรียนและนักศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และที่กำหนดในกฎกระทรวง	65.56	34.44
3. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาในช่วงเวลาเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต	88.08	11.92
4. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่แสดงพฤติกรรมทางชั่วช้า ซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ	64.24	35.76
5. การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ทำความผิดได้แก่ ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ และทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	29.80	70.20

จากตารางที่ 4 พบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.78$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการประพฤติดนไม่สมควร ($\bar{X} = 2.01$) ด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{X} = 1.94$) ด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{X} = 1.80$) และด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ($\bar{X} = 1.37$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4

พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน	S.D.	$\bar{X}$	แปลผล
1. ประพฤติดนไม่สมควร	0.54	2.01	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
2. ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	0.57	1.94	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
3. คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	1.06	1.80	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
4. อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย	0.51	1.37	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
พฤติกรรมเสี่ยงโดยรวม	0.53	1.78	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน

จากตารางที่ 5 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เด็กและเยาวชนที่มีลักษณะเพื่อนสนิทต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	df	F-value	F-prob
อายุ	15.43	6.50	2	0.175	0.839
อายุ 15 ปีหรือน้อยกว่า	16.12	6.31			
อายุ 16-17 ปี	14.97	6.24			
อายุ 18 ปีขึ้นไป	15.57	6.68			
ระดับการศึกษา	15.43	6.50	2	3.898	0.022*
ไม่จบ ป.6/ไม่ได้เรียนหนังสือ	12.82	4.63			
จบ ป.6	15.03	6.57			
จบ ม.3 ขึ้นไป	17.67	6.53			
อาชีพ	15.43	6.50	3	1.128	0.340
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	15.95	7.10			
นักเรียน/นักศึกษา	16.05	6.00			
อาชีพรับจ้าง	13.73	4.95			
อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, ค้าขาย, Rider, เกือบของเก่า)	13.61	3.92			

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	df	F-value	F-prob
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	15.43	6.50	2	0.753	0.473
อยู่ด้วยกัน	14.51	6.20			
แยกกันอยู่	15.22	7.28			
หย่าร้าง/เสียชีวิต/ไม่ทราบ	16.16	5.86			
อาชีพของผู้ปกครอง	15.43	6.50	2	5.01	0.198
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	14.36	5.79			
รับจ้าง	17.29	6.23			
อื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, เกษตรกร, ไม่ประกอบอาชีพ)	13.78	6.81			
บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย	15.43	6.50	4	0.462	0.764
บิดาและมารดา	14.65	5.97			
บิดา	15.10	7.47			
มารดา	16.34	6.47			
ปู่ย่า/ตายาย	14.67	6.36			
อื่นๆ (แฟน, ญาติ, เพื่อน, คนรู้จัก)	16.07	6.38			
ลักษณะเพื่อนสนิท	15.43	6.50	2	5.266	0.006**
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ (≥ 2 ลักษณะ)	13.50	7.97			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง (3-4 ลักษณะ)	14.29	5.06			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง (≤ 5 ลักษณะ)	17.32	6.36			
ฐานความผิด	15.43	6.50	2	0.967	0.383
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	14.11	6.19			
ความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติด	15.90	6.20			
ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ (บุกรุกบ้านฯ)	15.50	8.09			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่พหุคูณ (Multiple comparison test) ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) ในตารางที่ 6 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้ที่จบชั้น ม.3 ขึ้นไปมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กมากกว่า ผู้ที่เรียนจบชั้น ป.6 และผู้ที่เรียนไม่จบ ป.6/ไม่ได้เรียนหนังสือ

ตารางที่ 6

การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันทีละคู่

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ไม่จบ ป.6/ ไม่ได้เรียน หนังสือ	จบ ป. 6	จบ ม.3 ขึ้นไป
ไม่จบ ป.6/ไม่ได้เรียนหนังสือ	12.82	-	-2.207	-4.852*
จบ ป.6	15.03		-	-2.644*
จบ ม.3 ขึ้นไป	17.67			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่พหุคูณ (Multiple comparison test) ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) ในตารางที่ 7 พบว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ผู้ที่มีเพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กมากกว่า ผู้ที่มีเพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ

ตารางที่ 7

การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ลักษณะเพื่อนสนิทต่างกันเป็นรายคู่

ลักษณะของเพื่อนสนิท	$\bar{x}$	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง
มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	13.50	-	- 0.796	- 3.823**
มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	14.29		-	- 3.026**
มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง	17.32			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก

จากตารางที่ 8 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เด็กและเยาวชนที่มีลักษณะเพื่อนสนิทต่างกันมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดต่างกันมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 8

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของพฤติกรรมเสี่ยง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	df	F-value	F-prob
อายุ	1.78	0.53	2	2.180	0.117
อายุ 15 ปีหรือน้อยกว่า	2.00	0.70			
อายุ 16-17 ปี	1.89	0.54			
อายุ 18 ปีขึ้นไป	1.72	0.51			
ระดับการศึกษา	1.78	0.53	2	2.607	0.077
ไม่จบ ป.6/ไม่ได้เรียนหนังสือ	1.63	0.41			
จบ ป.6	1.74	0.53			
จบ ม.3 ขึ้นไป	1.94	0.57			
อาชีพ	1.78	0.53	3	6.688	0.000 **
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2.28	0.54			
นักเรียน/นักศึกษา	1.75	0.52			
อาชีพรับจ้าง	1.68	0.49			
อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/ โรงงาน, ค้าขาย, Rider, เก็บของเก่า)	1.54	0.34			
สถานภาพสมรสของบิดา	1.78	0.53	2	0.697	0.500
มารดา	1.69	0.47			
อยู่ด้วยกัน	1.78	0.52			
แยกกันอยู่	1.83	0.58			
หย่าร้าง/เสียชีวิต/ไม่ทราบ					

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	df	F-value	F-prob
อาชีพของผู้ปกครอง	1.78	0.53	2	0.055	0.946
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	1.76	0.55			
รับจ้าง	1.80	0.53			
อื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, เกษตรกร, ไม่ประกอบอาชีพ)	1.78	0.54			
บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย	1.78	0.53	4	1.395	0.239
บิดาและมารดา	1.76	0.54			
บิดา	1.62	0.36			
มารดา	1.89	0.59			
ปู่ย่า/ตายาย	1.71	0.46			
อื่นๆ (แฟน, ญาติ, เพื่อน, คนรู้จัก)	1.88	0.64			
ลักษณะเพื่อนสนิท	1.78	0.53	2	12.171	0.000 ^{**}
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ (≥ 2 ลักษณะ)	1.52	0.36			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง (3-4 ลักษณะ)	1.66	0.46			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง (≤ 5 ลักษณะ)	2.01	0.58			
ฐานความผิด	1.78	0.53	2	4.909	0.009 ^{**}
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	1.64	0.47			
ความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติด	1.88	0.56			
ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ (บุกรุก, อาวุธ)	1.56	0.43			

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	df	F-value	F-prob
ความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก	1.78	0.53	2	2.052	0.321
ความรู้ระดับน้อย	1.59	0.58			
ความรู้ระดับปานกลาง	1.74	0.48			
ความรู้ระดับมาก	1.98	0.52			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่พหุคูณ (Multiple comparison test) ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) ในตารางที่ 9 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมเสี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่า ผู้ที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 9

การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	$\bar{X}$	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	รับจ้าง	อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, ค้าขาย, Rider, เก็บของเก่า)
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2.28	-	0.527**	0.592**	0.735**
นักเรียน/นักศึกษา	1.75		-	0.065	0.208
รับจ้าง	1.68			-	0.142
อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, ค้าขาย, Rider, เก็บของเก่า)	1.54				-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่พหุคูณ (Multiple comparison test) ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) ในตารางที่ 10 พบว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างกัันมีพฤติกรรมเสี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ผู้ที่มีเพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่า ผู้ที่มีเพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ

ตารางที่ 10

การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะของเพื่อนสนิทต่างกันเป็นรายคู่

ลักษณะเพื่อนสนิท	$\bar{X}$	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง
มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	1.52	-	- 0.137	- 0.481**
มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	1.66		-	- 0.344**
มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง	2.01			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่พหุคูณ (Multiple comparison test) ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test) ในตารางที่ 11 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ผู้ที่มีฐานความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติดมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่า ผู้ที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ

ตารางที่ 11

การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีฐานความผิดต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	$\bar{X}$	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	ความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติด	ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ (บุกรุก, อาวุธปืนฯ)
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	1.64	-	- 0.242	0.077
ความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติด	1.88		-	0.319**
ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ (บุกรุก, อาวุธปืนฯ)	1.56			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและอภิปรายผล

เด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คຸ້ມครองเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 15.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (ร้อยละ 80.13) ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1. ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กในความปกครองดูแลและปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก (ร้อยละ 88.74) อธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้มีประสบการณ์ผ่านหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ชั้นตำรวจ อัยการ ศาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้รับรู้ถึงเกณฑ์อายุของเด็กจากเจ้าหน้าที่ว่าหากอายุเกิน 18 ปีขึ้นไป แล้วจะพ้นเกณฑ์ความเป็นเด็กและถูกดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมผู้ใหญ่ จึงทำให้ทราบและเข้าใจได้ว่าเกณฑ์อายุของเด็กคือ 18 ปี ที่จะได้รับการคุ้มครองความเป็นเด็ก สอดคล้องกับแนวคิด

เกี่ยวกับความรู้ที่อธิบายไว้ว่า ความรู้ของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดจากการจดจำเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการสังเกต การเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการและประสบการณ์จนเกิดเป็นความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทางปฏิบัติ (Ruhl, 2023) ซึ่งความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่รู้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีได้รับมาจากประสบการณ์ตรงของตนเองรวมทั้งจากผู้อื่นถ่ายทอดให้ทราบ ส่วนความรู้ด้านการปฏิบัติต่อเด็กตามที่กฎหมายกำหนดว่าผู้ปกครองมีหน้าที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน พัฒนาและปกป้องดูแลเด็กในความปกครองไม่ให้ได้รับอันตรายนั้น เป็นเรื่องปกติวิสัยโดยทั่วไปที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องทำหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถตอบข้อนี้ได้ถูกมากที่สุด การที่บัญญัติเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายก็เพื่อให้เป็นหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการปฏิบัติและการเลี้ยงดูที่เหมาะสมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง สอดคล้องกับ พรพีโล อาลัยสุข (2557, น. 99) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นที่มีอายุ 13-19 ปี ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็ก หมวด 2 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 94.2) ด้านการสงเคราะห์เด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบผิดทุกข้อ ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบผิด มีเพียง 2 ข้อที่ส่วนใหญ่ตอบถูก ได้แก่ ข้อ 7. ผู้ใดพบเห็นหรือมีความน่าเชื่อถือว่าเด็กจะถูกทารุณกรรม ให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (ร้อยละ 75.50) และข้อ 1. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม (ร้อยละ 59.60) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงรายละเอียดของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยเฉพาะเรื่องการสงเคราะห์เด็ก และการคุ้มครองสวัสดิภาพ เนื่องจากเป็นเรื่องรายละเอียดในเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ ประกอบกับไม่เคยมีประสบการณ์ได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพจึงไม่มีความรู้

ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบถูก 3 ข้อ จากข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียน หรือ ออกนอกสถานศึกษาในช่วงเวลาเรียน โดยไม่ได้รับอนุญาต (ร้อยละ 88.08) อธิบายได้ว่า การหนีเรียนเป็นกฎระเบียบของโรงเรียนที่เด็กนักเรียนทุกคนต้องทราบ รวมทั้งเด็กและเยาวชนบางส่วนเคยมีประสบการณ์หนีเรียนหรือมีเพื่อนที่ไม่เข้าเรียนจนในที่สุดต้องออกจากการเรียนกลางคัน เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ จึงตอบข้อนี้ถูก ส่วนอีก 2 ข้อที่ส่วนใหญ่ตอบผิด ได้แก่ ข้อ 5. การลงโทษนักเรียน หรือนักศึกษาที่ทำความผิด ได้แก่ ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนน ความประพฤติ และทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (ร้อยละ 70.20) และข้อ 1. โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีงานแนะแนวให้คำปรึกษา กิจกรรมการฝึกอบรม แก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริม ความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา (ร้อยละ 54.30) อธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนไม่จบชั้น ม.3 (ร้อยละ 75.5) กล่าวคือ เรียนจบชั้น ป.6 (ร้อยละ 58.94) เรียนไม่จบชั้น ป.6 (ร้อยละ 6.62) เรียนไม่จบชั้น ม.3 (ร้อยละ 5.30) และไม่ได้เรียนหนังสือ (ร้อยละ 4.64) เด็กและเยาวชนเหล่านี้ เป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับชั้น ม.3 และออกจากการเรียนกลางคันในช่วงประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น จึงทำให้ไม่ทราบรายละเอียดของกฎระเบียบ หรือบริการต่างๆ ของสถานศึกษาที่จัดให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.78$) พฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่สมควรแก่วัยแต่ยังไม่ถึงขั้นได้กระทำผิดกฎหมาย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติเน้นการป้องกัน และการคุ้มครองเด็ก โดยในหมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่

ของผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่รัฐในการดูแลเด็กที่อยู่ในความปกครองและในพื้นที่รับผิดชอบ หมวด 3 (มาตรา 32-39) วิธีการสงเคราะห์ และหมวด 4 (มาตรา 40-45) การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ซึ่งบางมาตรการเป็นการใช้อำนาจรัฐเข้าแทรกแซง (intervention) อำนาจปกครองของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ไม่มีความสามารถหรือปราศจากทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในความปกครอง

การศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พบว่า (1) ผู้ที่จบชั้น ม.3 ขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กมากกว่าผู้ที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับหรือไม่ได้เรียนหนังสือ (2) ผู้ที่มีเพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กมากกว่าผู้ที่มีเพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการรับรู้และทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารต่างๆ สอดคล้องกับ พรพิลล์ อาลัยสุข. (2557, น. 116-117) พบว่า มารดาวัยรุ่นที่จบชั้น ม.ปลาย ขึ้นไปมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กมากกว่ามารดาวัยรุ่นที่มีการศึกษาดำกว่า นอกจากนี้การคบหาเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงซึ่งมีประสบการณ์ตรงที่ได้รับรู้จากตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เด็กและเยาวชนจึงได้รับการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องจากเพื่อน สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า การพบปะบ่อยครั้งกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือกระทำความผิดจะได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมแรงจูงใจคล้ายตามเพื่อน การแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ชุดต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจของกลุ่ม และมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Siddiqua & Eti, 2019, p. 398)

การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยง พบว่า (1) เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ (2) เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าเด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ (3) เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิด พ.ร.บ.

ยาเสพติดมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ อธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนอยู่ในช่วงของวัยรุ่น (Teenage) เป็นวัยที่มีความคิดเป็นของตัวเองและมักทำตามใจตน ขาดความยั้งคิด ชอบความท้าทายและความเสี่ยง เมื่อมีเวลาว่างเนื่องจากไม่ได้ทำงานหรือไม่ได้เรียน จึงชักชวนกันทดลองทำสิ่งแปลกใหม่หรือทำในสิ่งที่เป็นเรื่องของวัยรุ่นใหญ่ เช่น สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ใช้สารเสพติดหรือของมึนเมาอย่างอื่น วัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนซึ่งมีอิทธิพลทั้งด้านความคิดความเชื่อ ค่านิยม ทักษะและพฤติกรรม ตามทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) อธิบายไว้ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้รับการเรียนรู้มาจากผู้อื่น โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทของเด็กและเยาวชน (Wickert, 2022, p. 5) เพื่อนมีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น (Gudadi, 2014, pp. 65-70) นอกจากนี้การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักมีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างอื่นร่วมด้วย เช่น ปาร์ตี้ยา สูบบุหรี่ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และนำไปสู่การกระทำผิดอย่างอื่น เช่น รับจ้างส่งยา เป็นผู้ค้ารายย่อยหรือก่อเหตุเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อนำเงินไปซื้อยาเสพติด (Pimrat Thammaraksa et al., 2020, p. 274; Tinney, 2023, pp. 355-356) จึงกล่าวได้ว่าเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักมีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างอื่นร่วมด้วยในลักษณะที่เรียกว่า “พหุพฤติกรรมเสี่ยง” (Multiple risk behaviors) ดังผลการศึกษาค้างนี้ พบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติดมีพฤติกรรมเสี่ยง มากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดอย่างอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. บิดามารดา ผู้ปกครองและผู้มีหน้าที่เลี้ยงดูเด็ก ควรมีเวลาดูแลเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่น สนับสนุนด้านการเรียน ให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการคบเพื่อน รวมทั้งติดตามดูแลพฤติกรรมเด็กในความปกครองและกลุ่มเพื่อนอย่างใกล้ชิด

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน โรงเรียนและกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นต้น ควรเผยแพร่ให้ความรู้ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กแก่เด็กทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เด็กและเยาวชนที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งผู้ปกครอง โดยเน้นสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจทักษะชีวิต และทักษะสังคมเพื่อป้องกันการมีพฤติกรรมเสี่ยงตามกฎหมายกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีโครงการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครองในการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของเด็กและครอบครัว การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อให้เด็กและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจและทราบถึงหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาต่างๆ เช่น การสงเคราะห์เด็กและครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เป็นต้น

4. กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายเร่งด่วนหรือแนวทางการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือออกจากโรงเรียนกลางคันให้ได้รับการศึกษาอย่างน้อยให้จบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3) โดยจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายให้เหมาะสมกับบริบทของเด็กและเยาวชนแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นต้นทุนชีวิตที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตได้มีพื้นฐานทางการศึกษาและมีอาชีพที่สุจริตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ไทยกกล้า, เกรียงไกร พึ่งเชื้อ และ สุชาดา ภัยหลีกลี่. (2559). *พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนนอกสถานศึกษา*. ภาควิชาการสารเสพติด หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2566). *รายงานสถิติคดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. www.djop.go.th/storage/files/2/สถิติประจำปี/st-66%20-v2.pdf
- พรพิไล อาลัยสุข. (2557). *ความรู้ของมารดาวัยรุ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. คลังทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:148869
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565). *Body of knowledge-knowledge-knowledge management*. <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=body-of-knowledge-knowledge-knowledge-management-km>
- อรัญญ์ชาต บุญชูกิตติยศ, สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล และ สุพัทธ แสนแจ่มใส. (2562). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่น: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มระหว่างกลุ่มวัยรุ่น ที่กระทำความผิดกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย. *วารสารกระบวนการยุติธรรม*, 12(1). 63-85.

- Bosiakoh, T. A., & Andoh, P. K. (2010). Differential association theory and juvenile delinquency in Ghana's capital city-Accra: The case of Ghana Borstal Institute. *International Journal of Sociology and Anthropology*, 2(9), 198-205.
<https://doi.org/10.5897/IJSA.9000028>
- Centre for Longitudinal Studies, UCL Institute of Education. (2018). *Risky behaviors: prevalence in adolescence, Initial findings from the Millennium Cohort Study Age 14 Survey*.
<https://cls.ucl.ac.uk/cls-studies/millennium-cohort-study/mcs-age-14-sweep/mcs-age-14-initial-findings/>
- Centre for teaching excellence, University of Waterloo. (2023). *Bloom's taxonomy*. <https://uwaterloo.ca/centre-for-teaching-excellence/catalogs/tip-sheets/blooms-taxonomy>
- Costa, F. (2023). Richard Jessor: *Problem-behavior theory, a brief overview*. Institute of Behavioral Science, University of Colorado Boulder. https://ibs.colorado.edu/jessor/pb_theory.html
- Cullen, F. T. & Wilcox, P. (2010). Sutherland, Edwin H.: Differential association theory and differential social organization. *Encyclopedia of Criminological Theory*, 2, 899-906.
<https://doi.org/10.4135/9781412959193.n250>

- Gudadi, F. L. (2014). *Dynamics of Juvenile Delinquency and Crimes in Arusha City* [Master's Dissertation, Sokoine University of Agriculture, College of Social Sciences and Humanities]. Sokoine University of Agriculture Institutional Repository. <https://www.suaire.sua.ac.tz/handle/123456789/677>
- Jessor, R. (1992). Risk behavior in adolescence: A psychosocial framework for understanding and action. *Developmental Review*, 12(4), 374-390. [https://doi.org/10.1016/0273-2297\(92\)90014-S](https://doi.org/10.1016/0273-2297(92)90014-S)
- Romer, D., Reyna, V.F. & Satterthwaite, T.D. (2017). Beyond stereotypes of adolescent risk taking: Placing the adolescent brain in developmental context. *Development Cognitive Neuroscience*, 27, 19-34. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2017.07.007>
- Ruhl, C. (2023). *Bloom's taxonomy of learning*. SimplyPsychology. <https://www.simplypsychology.org/blooms-taxonomy.html>
- Siddiqua, R. & Eti, R. J. (2019). Influence of differential association and social bonding theory on delinquents at Juvenile Development Center, Bangladesh: A comparative analysis study. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, 14(2), 392-427. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3732257>
- Thammaraksa, P., Powwattana, A., Lagampan, S., Vatanasomboon, P., & Stoddard, S. (2020). Understanding causes of multiple risk behaviors in Thai male adolescents from multidimensional perspectives: A qualitative study. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 24(2), 274-287.

- Tinney, E. (2023). The “STICKINESS” of stigma: Guilt by association after a friend's arrest. *Criminology*, 61(2), 354-383.
<https://doi.org/10.1111/1745-9125.12333>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA). (2022). *Definition of Youth*, Fact Sheet.
<https://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-definition.pdf>
- Warr, M. (1993). Age, Peers, and Delinquency. *Criminology*, 31(1), 17-40. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1993.tb01120.x>
- Wickert, C. (2023). *Differential Association Theory (Sutherland)*. SozTheo. <https://soztheo.de/theories-of-crime/learning-subculture/differential-association-theory-sutherland/?lang=en>
- World Health Organization. (2023). *Adolescent health*.
https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1